

Łukasz Żądło

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.: Angola i Mozambik: kształtowanie się i transformacja struktur politycznych: studium porównawcze przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Joanny Bar, prof. UJ.

Celem niniejszej rozprawy jest analiza funkcjonowania dwóch państw, Republiki Angoli oraz Republiki Mozambiku, w kontekście struktur państwowych i odpowiedź na pytanie, z jakiego powodu mimo licznych zbieżności rozwijały się one w odmienny sposób. Niniejsza analiza zawiera tematy dotyczące kwestii politycznych, społecznych oraz ekonomicznych, ale także analizę historyczną, wynikającą z założenia, że obecna sytuacja każdego państwa jest warunkowana procesami historycznymi. Rokiem granicznym dla którego prowadzone były badania, był rok 2018. Głównym powodem przemawiającym za podjęciem niniejszego tematu, jest brak rzeczowej analizy w języku polskim oraz brak współczesnych analiz tego typu w języku angielskim, które swoim zakresem poruszałyby wydarzenia mające miejsce w XXI wieku. Ostatecznym wynikiem rozprawy jest weryfikacja przyjętej hipotezy badawczej, hipotez pomocniczych, założeń oraz pytań badawczych.

Rozprawa bazuje na hipotezie, mówiącej że całość czynników oraz uwarunkowań mających wpływ na rozwój omawianych struktur państwowych to wypadkowa przeszłości kolonialnej, uwarunkowań zewnętrznych (położenie geograficzne), wewnętrznych (cechy środowiska naturalnego, w tym poziom zasobności w bogactwa naturalne) oraz konsekwencji globalnego konfliktu ery zimnej wojny. W trakcie prowadzonych badań przyjęte zostały również hipotezy pomocnicze, które wynikają z poszczególnych pytań badawczych, a brzmią następująco:

- przeszłość kolonialna miała kluczowe znaczenie dla historii obu państw;
- położenie geograficzne determinowało szybkość rozwoju;
- okres zimnej wojny był jednym z kluczowych etapów rozwoju Angoli i Mozambiku;
- posiadane bogactwa naturalne determinowały prędkość rozwoju ekonomicznego,
- zbieżności wydarzeń historycznych w obu państwach nie były głównymi determinantami przebiegu transformacji politycznej, gospodarczej oraz społecznej;

- wpływ na funkcjonowanie oraz rozwój Angoli i Mozambiku miała sytuacja polityczna w państwach ościennych.

W rozprawie doktorskiej przyjęto sześć różnych metod badawczych, którymi były:

- metoda analizy treści,
- metoda historyczna,
- analiza instytucjonalno-prawna,
- analiza polityczna,
- analiza systemowa,
- analiza porównawcza.

Stosowane były one w podanej kolejności, co pozwalało korzystać z danych uzyskanej z pierwszej metody, podczas przeprowadzania analizy za pomocą następnych. Wytworzone w ten sposób synergicznie pozwoliły stworzyć ciągłość logiczną oraz chronologiczną.

Rozprawa składa się z wstępu, czterech rozdziałów, które ułożone zostały w układzie chronologiczno-problemowym oraz zakończenia. We wstępie do rozprawy poruszone zostały kwestie metodologiczno-formalne, takie jak zastosowane metody badawcze, określone zostały pytania badawcze, przyjęta hipoteza oraz określone najważniejsze pojęcia oraz definicje używane w rozprawie. Przedstawiona została problematyka pracy, aktualny stan badań oraz uzasadnienie podjęcia tematu rozprawy.

W rozdziale pierwszym przedstawione zostały najważniejsze informacje o badanych państwach, takie jak pochodzenie ich nazw, lokalizacja geograficzna, występujący w nich klimat, ale także najważniejsze wskaźniki ekonomiczne. Poruszone zostały również kwestie dotyczące obecnych systemów politycznych. W ramach pierwszego rozdziału przedstawione zostały kwestie historyczne do roku 1960, a rozdział zakończony został wykazem różnic i podobieństw oraz analizą porównawczą.

W drugim rozdziale poruszane są kwestie, które miały miejsce w latach 1960-2002, takie jak sposób odzyskania niepodległości, stosunek do rywalizacji mocarstw zimnej wojny, czy też transformacje polityczno-gospodarcze. Rozdział zakończony jest podsumowaniem, w którym porównywane są wszystkie czynniki oraz uwarunkowania, poruszone zostały na przestrzeni całego rozdziału.

Rozdział trzeci zawiera analizę uwarunkowań współczesnego rozwoju struktur państwowych Angoli i Mozambiku. Przeanalizowane zostały problemy gospodarcze, społeczne polityczne oraz zewnętrzne z jakimi badane państwa musiały i dalej muszą sobie

radzić. Zawarty został również wykaz zagrożeń dla struktur państwowych, które występowały w Angoli i Mozambiku, a które mogły mieć znaczący wpływ na kierunek oraz tempo ich rozwoju. Rozdział zakończony został podsumowaniem oraz analizą porównawczą wszystkich analizowanych wskaźników. W rozdziale czwartym poruszone zostały wydarzenia oraz procesy, które miały miejsce w latach 2003-2018. Przedstawiona została transformacja gospodarcza oraz polityczna jaka miała miejsce w Angoli i Mozambiku, a także przytoczone i omówione dane dotyczące obecnych systemów politycznych. Wszystkie wydarzenia oraz procesy omawiane w ostatnim rozdziale zostały porównane w jego podsumowaniu.

Rozprawę zamyka zakończenie, w którym jeszcze raz omówione są wszystkie analizowane czynniki oraz uwarunkowania, a także wyciągnięte zostały wnioski z przeprowadzonych badań. W zakończeniu poddana weryfikacji jest hipoteza, która przyjęta została we wstępie do rozprawy oraz udzielone zostały odpowiedzi na postawione pytania badawcze.